

Reaktion utan reflektion?

En studie av tidningarnas reaktioner på nya svenska partier
under 2000-talet

Abstract

New political parties are increasing as phenomena in Swedish politics. Some of these parties have gained much attention in the media, and recent examples are Junilistan, Feministiskt initiativ and Sjukvårdspartiet. Media plays an important role for political parties as it is a way for the parties to communicate with the citizens. Therefore this essay examines how these three new parties have been pictured in media lately, and with what arguments they are discussed. This is done by argument analysis of editorials in five Swedish newspapers. The result shows that the reactions to all three parties seem to follow a rhetorical pattern. It also shows that the new parties are treated with scepticism and that the newspapers are more interested in the phenomena than the ideas these parties carry. The next part of the thesis test if these arguments fit into Albert O. Hirschman's rhetoric of reactions typology. The answer is that most of the arguments fit into this pattern. The lack of certainty results from the poorly supported way of discussing in the newspapers.

Nyckelord: political parties, Hirschman, reactions, debate, newspapers, Feministiskt initiativ, Junilistan, Sjukvårdspartiet

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställningar.....	1
1.2	Metod och material.....	2
1.2.1	Argumentationsanalysen som metod	2
1.2.2	Tidningar som material	3
1.3	Tidigare forskning	4
1.4	Något om de tre partierna.....	5
1.5	Disposition	6
2	Hirschmans ”Den reaktionära retoriken”	7
2.1	Hur prövas Hirschman?.....	8
2.1.1	Vad är ett partis syften?.....	9
3	Tidningarnas reaktioner	10
3.1	De nya partierna och den parlamentariska ordningen.....	10
3.1.1	De nya partierna kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet.....	10
3.1.2	De nya partierna utmanar de etablerade partierna.....	11
3.2	Är de nya partierna och deras företrädare trovärdiga?.....	12
3.2.1	Företrädarna är inte trovärdiga.....	12
3.2.2	Partierna är extrema	13
3.2.3	Nya partier tar inget helhetsansvar för politiken.....	13
3.3	Behövs det nya partier?	14
3.3.1	Nya partier är bra för demokratin.....	14
3.3.2	Partierna är dömda att misslyckas.....	15
3.3.3	Partiprogrammet behövs/behövs inte	17
3.4	Sakpolitiken.....	17
3.4.1	Sakpolitiken ger inte önskade effekter	17
3.4.2	Sakpolitiken går inte att genomföra	18
3.5	Finns det ett mönster?	18
4	Argumenten kontra Hirschman	20
4.1	Argumenten mot de nya partierna.....	20
4.2	Argumenten för de nya partierna	22

4.3	Visst stöd för Hirschman?	23
5	Avslutning.....	25
6	Referenser.....	26

1 Inledning

Inför valet 2006 har det blivit klart att de etablerade riksdagspartierna utmanas av några nykomlingar. Nya partier är ett allt vanligare fenomen (Erlingsson 2005 s. 147) och de senaste 20 åren har Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Ny demokrati tagit sig in i den svenska riksdagen. Till riksdagsvalet 2006 är några exempel på nya partier Junilistan och Feministiskt initiativ, likaså har det bildats ett nationellt Sjukvårdsparti. Dessa tre partier har uppmärksammats i media i samband med detta, Junilistan var dessutom uppmärksammat som nytt parti i samband med valet till Europaparlamentet 2004.

En stor del av partiernas kontakter med väljarna idag sker genom massmedia. Bilden som ges av ett parti kan ge ett stort utslag i en valrörelse (Sjölin 1994 s. 167 ff.), likaså spelar medias prioritering av olika politiska frågor också roll genom att de påverkar vartåt medborgarnas uppmärksamhet riktas. Därför är partier till viss del beroende av media, och nya partier som får stor uppmärksamhet kan också nå ut till många väljare relativt snabbt (Petersson – Carlberg 1990 s. 228) vilket är viktigt för att lyckas i ett val. Politiska partier kan alltså både gynnas och missgynnas av medias bevakning. Håkansson (2005 s. 98) anser att just Junilistan och andra småpartier haft svårt att få delta i massmedias bevakning inför valen och komma till tals till exempel i debatter. Med tanke på medias roll för partierna är frågan om hur nya partier bemöts i media när de ändå omtalas därmed en intressant fråga.

1.1 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att handla om reaktionerna på de nya politiska partier som bildats i Sverige. Med vilka argument bemöts de? Det finns olika källor att vända sig till i en sådan undersökning, men denna uppsats kommer att behandla de reaktioner som kommit till uttryck i den svenska pressen.

Det väsentliga för undersökningens syfte är att fånga in de argument som dyker upp i samband med nya politiska partier. Det hade därför varit intressant att inkludera material som sträcker sig längre tillbaka i tiden, som exempelvis material från Kristdemokraternas uppkomst, eller då Miljöpartiet trädde in på den politiska arenan. Uppsatsen kräver emellertid någon form av avgränsning, och därför är det tre aktuella partier som valts ut, nämligen Junilistan, det nationella Sjukvårdspartiet (hädanefter refererat till som Sjukvårdspartiet) och Feministiskt initiativ.

Albert O. Hirschman (1996) har studerat argumentationen mot olika samhällsförändringar i några historiska fall. Han menar att reaktionerna alltid följer samma

mönster och kan kategoriseras enligt tre teser oavsett om bemötandet är positivt eller negativt. Dessa tre teser är tvärtomtesen, meningslöshetstesens och äventyrlighetstesens (Hirschman 1996 s. 16). Dessa kommer mer ingående att diskuteras i kapitel 2. Ett ytterligare syfte med uppsatsen är att utifrån den empiriska studien pröva huruvida Hirschmans reaktionsteori stämmer på de reaktioner som möter nya politiska partier. Därmed kan två frågeställningar utformas:

- Hur ser argumentationen kring Junilistan, det nationella Sjukvårdspartiet och Feministiskt initiativ ut i några svenska tidningar? Vilka argument används i samband med att partierna och deras politik diskuteras? Finns det ett mönster?
- Hur väl överensstämmer ett sådant mönster i argumentationen med Hirschmans teori?

1.2 Metod och material

Eftersom uppsatsen avser att behandla reaktionerna på nya politiska partier i några tidningar så är en lämplig metod någon form av textanalys. Ett ytterligare syfte med uppsatsen är dessutom i enlighet med ovan att pröva Hirschmans reaktionsteori. Därför har mer specifikt argumentationsanalys använts, eftersom det är just olika typer av argument Hirschman behandlar. Det är nödvändigt att renodla argumenten för att pröva Hirschmans klassificering. För att underlätta denna prövning så kommer också i viss mån Gunnar Sjöbloms (1968) teori om vad partiers mål är att användas, men detta diskuteras mer i kapitel 2.2.1 Empirin är hämtad från några svenska tidningar, vilka presenteras i kapitel 1.2.2.

1.2.1 Argumentationsanalysen som metod

Syftet med uppsatsen är att beskriva och systematisera en debatt. För detta är argumentationsanalysen lämplig, den är ett verktyg som är användbart när målet är att strukturera upp argumentationen i både enskilda texter och mer övergripande debatter (Bergström – Boréus 2005 s. 91ff.).

Som med alla former av idéanalys så är det viktigt att beakta forskarens roll för resultatet (Beckman 2005 s. 22). Argumentationsanalys innebär oundvikligen viss subjektivitet eftersom det finns subjektiva inslag genom forskarens tolkande roll, och olika forskare kan göra olika tolkningar av en text. Likaså kan olika individer skilja sig åt i uppfattningen om vad som exempelvis är argument eller premiss. Det innebär inte nödvändigtvis att slutsatserna skiljer sig åt (Björnsson m.fl. 1994 s. 8ff). Genom att tillämpa metoden konsekvent och vara medveten om de problem som finns minimeras ändå risken att göra en inkorrekt analys.

Enligt pro et contrametoden, som är den typ av argumentationsanalys som använts i denna undersökning, börjar forskaren med att finna de betydelsefulla påståendena i materialet. Forskaren finner bland dessa den tes som sammanfattar

debattområdet. Sedan sorteras argumenten utifrån denna spetsformulering, vilka argument för och emot (pro et contra) som förekommer. Likaså vaskas de premisser på vilka argumenten stöds fram. Först sätts huvudargumenten upp, sedan eventuella underargument som stödjer eller motsätter sig huvudargumenten. Dessa kallas pro- respektive contraargument av första, andra osv. ordningen. På så sätt fås en struktur över hela debatten (Beckman 2005 s. 40f, Bergström och Boréus 2000 s. 95ff.). Det är huvudargumenten som är i fokus i uppsatsen, eftersom syftet är att strukturera upp en bred debatt i ett stort material, och försöka finna ett mönster. Inom givet utrymme är det omöjligt att ta upp alla argument av alla ordningar, och det är inte heller relevant för frågeställningarna.

Metoden fungerar inte särskilt bra som struktur för en uppsats, utan är framförallt ett verktyg för författaren i tankearbetet (Beckman 2005 s. 41). Dispositionen för uppsatsen utgår därför inte heller från argumentationsanalysen, utan är gjord utifrån vad som är lättast för läsaren.

Argumentationsanalys kräver närläsning av texterna för att få fram de olika ståndpunkterna (Beckman 2005 s. 39f). Samtidigt kräver syftet med uppsatsen en viss bredd. Detta har gjort att analysen har gjorts med fokus på att försöka hitta det stora mönstret och argumenten av första ordningen, snarare än att i detalj studera alla underargument och deras beviskraft. Vad handlar alla de saker som skrivs om partierna om egentligen, vilka argument mynnar de ut i?

1.2.2 Tidningar som material

För att kunna göra en studie av en debatt är det nödvändigt att avgränsa vilka aktörer som ingår (Beckman 2005 s. 39). I denna uppsats är det debatten i några svenska tidningar som står i fokus och empirin utgörs av tidningsartiklar. Valet att välja tidningsmaterial har framförallt att göra med möjligheten att göra en undersökning i efterhand, likaså för att få ihop ett tillräckligt stort material. Media spelar som nämnts tidigare, stor roll när det kommer till bland annat opinionsbildning. Den uppmärksamhet nya partier får i media är viktig både i deras förhållande till medborgarna och i förhållande till de etablerade politiska partierna (Koopmans 2004).

Uppsatsen har hämtat sitt material från sex olika tidningar för att få en bredd på underlaget och balans på den politiska skalan. De tidningar som materialet hämtats ur är Svenska Dagbladet, Dagens nyheter, Göteborgsposten, Aftonbladet, Värmlands Folkblad och Falukuriren. De två sistnämnda har valts för att även få representation av några lokala tidningar. Aftonbladet är en kvällstidning men har tagits med för att balansera upp de rikstäckande tidningarna på den politiska höger-vänsterskalan. Det material som specifikt använts är ledarartiklar. Skälet är att de har som syfte att skapa opinion i olika frågor och representerar tidningarna. Det är inte de enskilda skribenterna som är av intresse för frågeställningarna. Material har sökts från år 2000 och framåt, eftersom det varit tänkbart att diskussionen kunnat vara intressant innan partierna faktiskt bildades.

Materialet har valts ut i flera steg. Sökningar har gjorts i PressText och Mediarkivet liksom i tidningarnas egna arkiv för att få en bild av diskussionen. Des-

sa gjordes på ledare till och med 9/5 2006. Efter detta sållades de ledare bort där de aktuella partierna nämndes i andra sammanhang än de intressanta för uppsatsen. I ett slutligt steg valdes relevanta ledare ut som täckte in de argument som förekom. Urvalet är totalt 84 ledare. Vissa är emellertid mycket korta, liksom många ledare bara behandlar partierna i en del av texten. Hur artiklarna fördelar sig på tidningarna och partierna redovisas i tabellen.

	Junilistan	Feministiskt initiativ	Sjukvårdspartiet
Aftonbladet	14	11	4
Dagens Nyheter	11	10	2
Falukuriren	10	8	2
Göteborgs- Posten	10	11	1
Svenska Dag- bladet	4	7	0
Värmlands Folkblad	4	8	4

Tabellen visar hur ofta de respektive partierna nämns explicit i texterna, inte hur stor textmängden är. Junilistan och Feministiskt initiativ är ungefär jämt representerade, Sjukvårdspartiet diskuteras jämförelsevis i liten utsträckning. Partiet finns bäst representerat i Värmlands Folkblad på grund av sin lokala förankring, men de ledare som enbart handlar om partiet lokalt har inte varit en del av det undersökta materialet. Den slutliga mängden material har framförallt att göra med att många ledare bara ägnar en del av utrymmet åt det som varit av intresse för uppsatsen, liksom att det funnits en önskan om att få en uppfattning om hur vanliga argumenten är genom att se om de återfinns flera gånger.

1.3 Tidigare forskning

Albert O. Hirschmans reaktionsteori har prövats tidigare. Bland annat kan nämnas Maria Hedlunds prövning av teorin på fallet Attac (Hedlund 2001), liksom Brian Dollerys och Lin Crases prövning i samband med den australiensiska debatten om Irakkriget (Dollery – Crase 2003). Hedlund menar (2001) att de argument som hon finner i dagspressens behandling av Attac endast ger ett svagt stöd för att i viss mån ifrågasätta Hirschman, men att det snarare handlar om vilken av hans kategorier argumenten hör hemma i, än att de inte passar in alls. Hennes material har dessutom bara innehållit argument *mot* Tobinskatten, varpå bara en halv prövning varit möjlig.

I debatten om Australiens deltagande i Irakkriget kommer Dollery och Crase (2003) fram till att Hirschman fungerar ganska väl. Likväl så menar de (2003 s. 361f.) att det förekommer en större flora av argument än vad teorin förmår fånga

in. Till exempel är den inte lämplig för att kategorisera diskussioner som rör empirisk fakta, vilket i Irakdebatten var nog så viktigt.

Avseende medias uppmärksammande av nya partier så har bland annat medieforskaren Lars Nord (1997) visat på det intresse det då nya Sjukvårdspartiet fick i landstingsvalet i Västernorrland 1994. Nords studie handlar om välfärdsdebatten i länet 1994. Ett drag är att förutom de då regerande Socialdemokraterna är det Sjukvårdspartiet som får mest uppmärksamhet, som utmanare till de etablerade partierna. Tidningarna behandlade det regionala Sjukvårdspartiet övervägande mest positivt av partierna i valrörelsen, oavsett tidningarnas partitillhörighet (Nord 1997 s. 93ff.). Att ett nytt parti röner ett så positivt gensvar är intressant. Nyare forskning finns också bland annat i flera uppsatser. Framförallt handlar dessa om uppmärksammandet av Feministiskt initiativ (se exempelvis Mellander 2005, Aarnivaara – Johansson 2005). Lagerkvist – Lindman (2005) har också undersökt medias skillnader i rapportering mellan Feministiskt initiativ och Junilistan med fokus på hur kvällstidningarna vinklar nyheter, med utgång i feminism och media-logik. De kommer bland annat fram till att Feministiskt initiativ kritiserats hårdare.

1.4 Något om de tre partierna

Innan vi går vidare kan det vara på plats att kort beskriva de tre partierna. Junilistan bildades 2004 och ställde då upp i valet till EU-parlamentet. I oktober 2005 beslutade Junilistan sig vidare för att också ställa upp i riksdagsvalet 2006 (Junilistans hemsida, pressmeddelande 051003). Partiet har framförallt drivit EU-frågor, det är där tyngden i partiprogrammet ligger, och själva beskriver sig som att de ”säger ja till svenskt EU-medlemskap, men nej till att flytta mer politiskt makt från Sverige till Bryssel. Vi är inte höger eller vänster. [...] Vi vill att medborgarnas inflytande ska öka. Ett sätt är att hålla fler folkomröstningar. Det är en självklarhet att svenska folket ska besluta om Sverige ska anta EU-grundlagen eller inte” (Junilistans hemsida, ”Vår politik”).

De vill att EU ska begränsas till att besluta om frågor som inte kan hanteras av enskilda länder på grund av sin gränsöverskridande natur, men som inte är så globala att de bör skötas av FN. Exempel på frågor som bör beslutas om på nationell nivå är invandringspolitik och turism (Junilistans hemsida, ”Vår politik”).

Det sjukvårdsparti som den 3 december 2005 beslutade sig för att ställa upp i riksdagsvalet 2006 har sitt ursprung i sju regionala sjukvårdspartier (Sjukvårdspartiets hemsida, ”Vilka vi är”). Partiet beskriver sig som tvärpolitiskt (Sjukvårdspartiets hemsida, ”Sjukvårdspartiet vill till riksdagen”) och fokus ligger på att förbättra sjukvården och avsätta mer resurser till densamma. Partiet vill sänka en rad skatter och verka för att decentralisera makten. Partiet har haft starkt stöd i exempelvis Norrbotten och Värmland (Dagens Nyheter 051203).

Det sista partiet är Feministiskt initiativ, en förening som bildades våren 2004 (Feministiskt initiativs hemsida, pressmeddelande 040404) och som beslutade sig för att ställa upp i riksdagsvalet den 9 september 2005 (Feministiskt initiativs

hemsida, pressmeddelande 050909). Feministiskt initiativ menar att alla kvinnor drabbas av ett strukturellt könsförtryck, som partiet genom en feministisk politik vill råda bot på, så att kvinnor inte diskrimineras på grund av sitt kön (Feministiskt initiativs hemsida, "Politik"). Partiet vill inte placera sig till höger eller vänster eftersom "[d]en feministiska dimensionen av politiken skär tvärs igenom klassgränserna" (Feministiskt initiativs hemsida, "Frågor och svar").

1.5 Disposition

I kapitel två diskuteras Hirschman och hur hans teori prövas, likaså tas Sjöbloms (1968) teori upp. I kapitel tre följer sedan en genomgång av de huvudargument som återfunnits i materialet, liksom en löpande analys av dessa. Argumenten är kategoriserade i några grupper för att underlätta för läsaren. Kapitlet avslutas med en sammanfattande diskussion om hur partierna bemöts. Det fjärde kapitlet ägnas sedan åt att pröva Hirschmans teori utifrån argumenten, och tillsist, i kapitel fem, förs en kortare avslutande diskussion.

2 Hirschmans ”Den reaktionära retoriken”

Den teoretiska utgångspunkten för uppsatsen är alltså framförallt de teser som Hirschman formulerat i boken ”Den reaktionära retoriken” (1996) om att reaktionerna på försök till samhällsförändring genom reformförslag följer ett mönster enligt vilket alla argument kan sorteras in i någon av tre teser. Dessa teser ”åberopas gång på gång på ett nästan rutinmässigt sätt och tillämpas på mycket olikartade faktiska situationer” (Hirschman 1996 s. 161). Oväntat upptäckte Hirschman dessutom att mönstret är detsamma när reaktionerna är positiva som negativa, vilket visar på hur reflexmässigt argumentationen förs (Hirschman 1996 s. 159). De tre teserna är tvärtomtesen, meningslöshetstesens och äventyrlighetstesens och beskrivs närmare nedan.

Enligt tvärtomtesen så handlar argumenten om att den åtgärd man föreslagit för att förändra något inte alls kommer att leda till någon förbättring. I stället kommer det bara att leda till raka motsatsen och försämring. En rörelse eller politik är inte verkningslös, men resultatet kommer att bli tvärtom mot vad som egentligen avsågs. Handlingen leder till raka motsatsen till det som avsetts (Hirschman 1996 s. 20f). I sin progressiva form innebär argumenten enligt tvärtomtesen att handlingen måste genomföras, även om det finns risk för kontraproduktiva följder. Det som varit måste bort, även om kostnaden är hög (Hirschman 1996 s. 154 ff.).

Innebörden av meningslöshetstesens är att försök till förändring är meningslösa, eftersom samhället är lagbundet genom sin grundläggande struktur. I grunden förändras nämligen ingenting oavsett hur kraftfullt någon agerar för en reformering av samhället. Ett exempel är att det är möjligt att argumentera mot välfärdsstaten genom att säga att det kommer alltid att finnas fattiga eftersom bidragen inte når fram till rätt personer (Hirschman 1996 s. 49ff.). Det går ju inte att ”förändra det som är oföränderligt” (Hirschman 1996 s. 75). Motsatsen, den progressiva varianten, är lika lagbunden. I stället för att tala om oföränderlighet så talas det om lagbundna framsteg, vilka är meningslösa att försöka ändra riktning på. Den föreslagna reformen får stöd av krafterna som driver dessa framsteg och det är ingen mening att motsätta sig förändringen (Hirschman 1996 s. 162).

Slutligen, äventyrlighetstesens. Tesen går i sin reaktionära form ut på att en ny politik äventyrar framstegen av tidigare politik. Förändringen som sådan kanske inte är av ondo, men kostnaderna för den är alltför höga. Framsteg ses som så komplicerade att de är omöjliga utan negativa konsekvenser för tidigare framsteg (Hirschman 1996 s. 84ff., s. 161). Äventyrlighetstesens, när den används av reformförespråkare, innebär i stället att den nya politiken får stöd av den gamla poli-

tiken. Att *inte* agera är det som är faran. Det krävs reformer, för större risker hotar om de inte genomförs (Hirschman 1996 s. 122 ff.).

Hirschman menar att ofta framförs argument av mer än en av typerna i samma text. Meningslöshetstesen och tvärtomtesen är dock inte förenliga med varandra och går inte att använda tillsammans. Ändå, skriver Hirschman (1996 s. 50) framförs dessa två typer av argument ibland av samma kritiker, ”logisk oförenlighet mellan två argument som används mot samma politik eller reform betyder inte att båda två inte kommer att användas under någon debatt, ibland till och med av samma person eller grupp” (Hirschman 1996 s. 139).

2.1 Hur prövas Hirschman?

Enligt ovan menar Hirschman alltså att det finns tre sätt att reagera negativt på ett förändringsförsök, och tre sätt att reagera positivt. Analysen utgår från reaktionerna på de tre nya partierna Junilistan, Feministiskt initiativ och Sjukvårdspartiet. Uppsatsens första del handlar om hur argumenten för och emot partierna ser ut. Detta möjliggör för prövningen av Hirschmans teori, alltså en jämförelse mellan strukturen i empirin och de tre teserna. För att teserna ska vara gällande så ska alla de huvudargument som hittas i empirin kunna föras in i någon av kategorierna 1-6 nedan.

1. Partiernas bildande får motsatt effekt jämfört med vad som varit syftet, det är negativt, och därför bör inte nya partier bildas. *Tvärtom.*
2. Partiernas bildande får motsatt effekt jämfört med det avsedda syftet, men det gör ingenting eftersom det bestående förändras och det är huvudsaken. *Omvänd tvärtom.*
3. Bildandet av nya partier ger ingen effekt eftersom samhället inte går att förändra. *Meningslöshet.*
4. Att motsätta sig bildandet av nya partier ger ingen effekt för samhällets förändras på ett förutbestämt sätt. *Omvänd meningslöshet.*
5. Bildandet av nya partier ger kanske positiva effekter avseende syftet men till priset av att tidigare, viktigare framsteg går förlorade. *Äventyrlighet.*
6. Nya partier måste bildas, annars äventyras tidigare uppnådda framsteg. *Omvänd äventyrlighet.*

Skillnaden med denna uppsats jämfört Hirschmans undersökning och hans teori är som sagt att nya partier inte är konkreta försök att förändra samhället, på samma sätt som reformförslag är. Lösningen hade kunnat vara att därför inrikta studien specifikt på bemötandet av de nya partiernas förslag till politik. En tidig genomgång av materialet visade emellertid att nya partiernas konkreta politik diskuterades i en alltför liten utsträckning för att det skulle vara möjligt. Därför är det reaktionerna på de tre partierna i stort som varit i fokus. Syftet med ett parti är inte lika entydigt som enskilda reformer och därför kommer i kapitlet nedan att diskuteras

vad partiers egentliga mål är, för att göra prövningen av Hirschmans reaktionsteori lättare.

2.1.1 Vad är ett partis syften?

Gunnar Sjöblom menar i *Party Strategies in a Multiparty System* (1968) att partier har fyra primära mål, eller syften. Dessa är programförverkligande, röstmaximering, maximering av parlamentariskt inflytande och partisammanhållning (Sjöblom 1968 s. 74) och prövningen av Hirschman kommer delvis att utgå ifrån dessa fyra mål. Partier verkar på tre arenor när målen ska uppfyllas, väljararenan, den parlamentariska arenan och den interna arenan. Eventuellt kan en massmedial arena också läggas till (Nord – Strömbäck 2003 s. 81).

Med programförverkligande avses egentligen något större än själva partiprogrammet, Sjöblom kallar målet för ett "evaluation goal" (Sjöblom 1968 s. 75), det handlar alltså snarare om att förverkliga sina grundläggande värderingar. Vilka beslut skulle ett parti fatta om det var fritt från strategiska överväganden, och vilka principer och värderingar skulle vara grundvalen till dessa? Det är detta som kan sägas vara ett partis värderingssystem och syftet är att förverkliga detta. De konkreta partiprogrammen formuleras efter en mer strategisk kalkyl och här uttrycks en i högre grad direkt politik. Om denna form av partiprogram får vara det som avses med programförverkligande så kan denna politik givetvis förverkligas även av andra partier, skriver Sjöblom (1968 a 76f).

De andra tre syftena är strategiska, och verktyg för att uppnå det första målet. Röstmaximering och maximering av parlamentariskt inflytande är inte helt oproblematiske i ett flerpartisystem. Finns det bara två partier så går det att sätta ett likhetstecken mellan dem, men i ett flerpartisystem så är aldrig ett parti garanterat majoritet på samma sätt. Här måste i stället majoriteter i parlamentet ofta skapas genom koalitionsbildning och för att få någon slags möjlighet till effektivt beslutsfattande. Målet för ett parti är därför att få så många röster som *möjligt*. Antingen så många röster att det kan bilda egen majoritet, eller så många röster att det kan bli en del av majoriteten genom att gå i koalition med andra partier. Ett alternativ är i det fall regeringen är i minoritet. Ett parti behöver då inte vara med i regeringen men kan rösta med den, och på så vis få inflytande. Partier som ligger nära varandra politiskt har å ena sidan lättare att gå i koalition med varandra, å andra sidan kan de stjäla röster från varandra (Sjöblom 1968 s. 79ff.).

Det tredje strategiska målet är partisammanhållning. Det innebär bland annat att partiets medlemmar står bakom besluten som fattas och de valda företrädarna. Målet är något utav en förutsättning för att de andra målen ska kunna uppfyllas. Dålig sammanhållning kan leda till sämre förtroende bland väljarna och därmed blir det också svårt att röstmaximera. Möjligheterna till att bilda koalitioner med andra partier blir också sämre. Avhopp från partiet är en annan risk, och partiet riskerar att förlora en del av sin kapacitet Sjöblom (1968 s. 85ff.).

3 Tidningarnas reaktioner

Hur har reaktionerna på de nya partierna sett ut? Detta kapitel är en redogörelse av de argument som förekommit när Junilistan, Feministiskt initiativ och Sjukvårdspartiet diskuterats. Vilken tes som diskussionen egentligen utgått ifrån har inte varit helt lätt att identifiera. Partierna tas i ledarna nämligen upp i olika sammanhang, och det är olika saker som diskuteras. Den tes som argumenten analyserats utifrån har dock formulerats som:

T: Det är bra att det nya partiet X bildats.

X kan här alltså ersättas med Junilistan, Feministiskt initiativ eller Sjukvårdspartiet.

Målet med redovisningen av argumenten har varit att ge läsaren en klar bild av de argument av första ordningen som förekommit. Under några övergripande rubriker diskuteras argumenten och i så stor utsträckning som möjligt vad de baserats på.

3.1 De nya partierna och den parlamentariska ordningen

Huvudargumenten som handlar om de nya partierna och den parlamentariska ordningen är två och handlar dels om att *de nya partierna kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet*, dels om att *de nya partierna utmanar de etablerade partierna*. En stor del av diskussionen om nya partier ägnas åt dessa två argument och teman på dem, och de återkommer gång på gång.

3.1.1 De nya partierna kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet

Det första argumentet, att nya partier kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet, används i stort sett enbart som ett motargument mot att de nya partierna är bra. Detta enligt en ibland outtalad, ibland uttalad premiss som går ut på att instabilitet inte är bra för demokratin och att demokrati behöver stabila, effektiva, handlingskraftiga regeringar (Aftonbladet 051017, Falukuriren 040710, Göteborgs-Posten 040908, Göteborgs-Posten 051016). Till exempel skriver Dagens Nyheter att "[m]ålfoto, dopning, regeldiskussioner, läggmatcher och formtopp-

ning. Även om det är kul med OS önskar man att parlamentarismen var lite stabilare.” (Dagens Nyheter 060224).

De nya partierna kan åstadkomma instabilitet om inget block får majoritet i riksdagen, flera småpartier kan leda till en handlingsförlamad regering, och det är enligt ovan inte bra. Dessutom finns det risk för instabilitet och samarbetssvårigheter, skriver Falukuriren (050215), då nya partier saknar parlamentarisk rutin och har oerfarna företrädare. Ibland är detta sant, men exempelvis Feministiskt initiativ har bland företrädarna Gudrun Schyman, som ändå måste sägas ha god erfarenhet av politiskt arbete på nationell nivå. Ett annat argument som används för att stödja att nya småpartier försvårar regeringssamarbete är att Ny Demokrati var svåra att arbeta med. Det menas också att det kan bli svårt för partierna att samarbeta med andra partier i den praktiska politiken eftersom politik handlar om höger och vänster, och inget av de nya partierna vill tillskriva sig en plats på den skalan. Förutom att de nya partierna kan vara svåra att samarbeta med så innebär det dessutom att det på förhand inte går att säga hur partierna kommer att agera i samband med en eventuell regeringsbildning (Dagens Nyheter 040523, Dagens Nyheter 051004, Falukuriren 051017, Göteborgs-Posten 051018, Svenska Dagbladet 050914, Svenska Dagbladet 051004), vilket försvårar för väljarna. Sjukvårdspartiet nämns inte explicit men även detta parti vill ju vara tvärpolitiskt, så argumentet antas gälla även dem.

Samtidigt argumenterar man dock för att framförallt Junilistan och Feministiskt initiativ *inte alls* står utanför blockpolitiken, och placerar in Junilistan i det borgerliga blocket, och Feministiskt initiativ till vänster, Sjukvårdspartiet diskuteras inte direkt ur denna synvinkel (Aftonbladet 060313, Dagens Nyheter 050825a, Falukuriren 050910, Göteborgs-Posten 050410, Göteborgs-Posten 050913, Svenska Dagbladet 050824, Värmlands Folkblad 050912, Värmlands Folkblad 051126). Enligt detta så faller ju en stor del av resonemanget. Det är tydligt att höger-vänsterdimensionen i politiken ses som en fundamental egenskap (Aftonbladet 040905, Göteborgs-Posten 050913, Göteborgs-Posten 051016, Svenska Dagbladet 040615), och partier som inte anpassar sig till detta stör ordningen.

3.1.2 De nya partierna utmanar de etablerade partierna

Det andra argumentet, att partierna utmanar de etablerade partierna (här innefattas också att utmana närliggande partier eller den sittande regeringen) och även kan fälla den sittande regeringen är inte ett entydigt pro- eller contraargument utan används på båda sätten (Aftonbladet 050617, Dagens Nyheter 050405, Dagens Nyheter 051014, Falukuriren 040810, Falukuriren 050910, Falukuriren 051015, Falukuriren 051017, Göteborgs-Posten 050410, Göteborgs-Posten 050908, Svenska Dagbladet 050912). Det beror nämligen i de flesta fall på skribentens politiska övertygelse. I de socialdemokratiska tidningarna används argumentet oftare som ett contraargument, avseende att Socialdemokraterna kan förlora makten, medan exempelvis Svenska Dagbladet glatt konstaterar att så är fallet under rubriken ”Hopp om en lyckad höstsång?” (Svenska Dagbladet 050819), vilket alltså i denna variant snarare är ett argument *för* de nya partiernas existens. Göteborgs-

Posten skriver (050918) att ”[k]ommer inte Fi in i riksdagen så kan man hoppas att partiet åtminstone knaprar åt sig några värdefulla procent. De kommer rimligen inte att tas från den borgerliga alliansen. Paradoxalt nog kan det således bli det sönderfallande vänsterpartiet och Feministiskt initiativ som hjälper Fredrik Reinfeldt och hans allierade till makten. I så fall: tack på förhand!”

Att Junilistan är en potentiell utmanare till det borgerliga blocket konstateras också i några fall. De har dessutom tagit och kan ta röster från alla politiska partier (Dagens Nyheter 040708, Göteborgs-Posten 051016, Svenska Dagbladet 040907) alternativt går det inte att veta vilka partier rösterna kommer att tas ifrån (Dagens Nyheter 040907). Sjukvårdspartiet är en joker, men antas framförallt ta röster från vänsterblocket (Aftonbladet 051207) och Feministiskt initiativ ses som utmanande bland annat eftersom de visar att de tar jämställdhetsfrågorna på allvar. Därmed, plus det faktum att de uppfattas som ett parti på vänsterkanten, innebär att de kan stjåla röster av de närliggande partierna (Falukuriren 050215).

3.2 Är de nya partierna och deras företrädare trovärdiga?

En stor del av diskussionen handlar också om att diskutera partiernas trovärdighet. Här förekommer i huvudsak tre argument. De går ut på att *partiernas företrädare är inte trovärdiga, partierna är extrema och partierna tar inget helhetsansvar i politiken.*

3.2.1 Företrädarna är inte trovärdiga

Det första argumentet, att partiernas företrädare inte är trovärdiga, används enbart som ett motargument och mycket kraft läggs ner på att visa på just detta (Aftonbladet 040311, Aftonbladet 040608, Falukuriren 060224, Göteborgs-Posten 051018, Svenska Dagbladet 060302, Värmlands Folkblad 060324). Även om det vid enstaka tillfällen påpekas att någon eller några företrädare är kunniga som invändning så läggs mer utrymme ner på att visa att de inte är det. Detta görs framförallt genom att citera dem när de sagt något mindre klokt eller liknande.

Argumentet bygger på en outtalad premis om att om förgrundsfigurerna inte är trovärdiga så kan inte heller partiets idéer eller partiet i sig vara det. Argument som går ut på att partiets idéer är fel på grund av företrädarnas personliga egenskaper har i sig ingen större beviskraft. Ett skäl som framförs är i alla fall att icke trovärdiga företrädare kan bidra till ett ökat politikerförakt (Svenska Dagbladet 060302).

Det framhålls att företrädarna är maktgalna, enbart ute efter uppmärksamhet eller inflytande, snarare än att de vill åstadkomma något konkret (Dagens Nyheter 050825a, Falukuriren 050707, Svenska Dagbladet 051014, Svenska Dagbladet 051004, Värmlands Folkblad 050405), utan att tidningarna egentligen stödjer sig

på några fakta. Nils Lundgren påpekas vara en del av det etablissemang partiet säger sig vara emot (Värmlands Folkblad 051126, Falukuriren 060228). Aftonbladet skriver ”[d]et nya partiet Junilistan med nationalekonomen Nils Lundgren som ledare bedriver också kampanj. Partiet kallar sig ett anti-etablissemangsparti och har fått stöd av runt 4 procent av det vanliga folket i opinionsmätningarna. Skickligt av ett parti vars ledning består av nästan bara män, framgångsrika, förmögna, många miljonärer, styrelseproffs och företagare, avslöjade” (Aftonbladet 051021). Möjligen är argumentet relevant om flera tidningar än Svenska Dagbladet menar att oseriösa politiker skadar förtroendet för politiker i stort enligt ovan. Sjukvårdspartiet uppmärksammas inte i detta avseende.

3.2.2 Partierna är extrema

Ofta framhålls också att partierna är extrema som ett motargument mot tesen. I de ledarartiklar som har studerats för denna uppsats har specifikt Junilistan och Feministiskt initiativ pekats ut, dock av olika anledningar. Junilistan framhålls eftersom de har delat partigrupp i EU-parlamentet med ett främlingsfientligt parti långt ut på högerkanten (Aftonbladet 040722). Att därmed även Junilistan per automatik delar deras åsikter är inte sant. Feministiskt initiativ anses vara extremt på mer ideologisk grund, exempelvis kallas de ”manshatarparti” (Göteborgs-Posten 050918), men detta stöds inte heller av några verkliga argument i själva materialet. Göteborgs-Posten skriver (050918) att genom sin extremism kommer partiet förvandla feminism till ett skällsord, och på sikt kommer de att skada alla försök till seriöst jämställdhetsarbete. Falukuriren uttrycker det som att ”[d]et vore välgörande för debatten om företrädarna i fortsättningen kunde torgföra sina synpunkter utan att garnera med uttalanden i manshatargenren, som i sin tur leder till kvinnoförakt” (Falukuriren 060224)

3.2.3 Nya partier tar inget helhetsansvar för politiken

Det fjärde argumentet, som återkommande används mot alla tre partierna är att nya partier inte tar helhetsansvar för politiken. Tidningarna baserar påståendet på bland annat att de nya partierna är enfrågepartier, missnöjespartier och populistiska partier (Aftonbladet 051209, Falukuriren 051017, Falukuriren 050805, Dagens Nyheter 050502, Dagens Nyheter 050410, Värmlands Folkblad 051004, Värmlands Folkblad 051206). Partierna tar bland annat inte ansvar för hur politiken ska finansieras. Ett exempel är Sjukvårdspartiet som vill sänka skatterna och ge mer pengar till sjukvården. Denna typ av politik är klassisk missnöjespolitik, säger tidningarna, likadant gäller för Junilistan (Aftonbladet 051207, Dagens Nyheter 030105, Falukuriren 051017, Värmlands Folkblad 051206). Feministiskt initiativ får både ris och ros. Övervägande handlar det dock också där om att de saknar helhetssyn, politik handlar om mer än feminism. Premissen är att partier måste driva mer än en fråga (Dagens Nyheter 050408, Göteborgs-Posten 050109). Sällan argumenteras det emellertid kring varför så är fallet, men kanske handlar det

om att tidningarna i stort håller med Aftonbladet (051017) som menar att populism och missnöjespolitik är farligt eftersom det kan resultera i att helhetssynen i politiken går förlorad och att politiken förlamas.

De nya partierna kritiserar för att ha bristande partiprogram (Aftonbladet 051004, Falukuriren 050707, Dagens Nyheter 040620, Göteborgs-Posten 050410 Göteborgs-Posten 051016, Värmlands Folkblad 051004). Dessutom diskuteras återigen det faktum att partierna inte vill skriva in sig på den politiska höger-vänsterskalan. Politik handlar om höger och vänster och även de nya partierna måste ta ansvar för sådana frågor skriver man. Det räcker inte med sjukvårdsfrågor eller EU-politik i riksdagen. Dessutom innebär det att det är omöjligt att på förväg veta var partierna står i denna typ av frågor (Aftonbladet 050910, Dagens Nyheter 051004, Göteborgs-Posten 040507), vilket väljarna anses ha rätt att veta (Falukuriren 040710). Återigen kan det framhållas att tidningarna placerar i alla fall raskt in Feministiskt initiativ till vänster och Junilistan till höger, och i så fall är kanske inte den delen av argumentet som handlar om höger och vänster riktigt giltig.

3.3 Behövs det nya partier?

Även i denna kategori förekommer flera argument, och som rubriken antyder handlar de framförallt om huruvida de nya partierna behövs i politiken, utifrån om de kommer att göra någon skillnad eller ej. Argumenten kan sammanfattas enligt följande: *nya partier är principiellt bra för demokratin, de nya partierna är dömda att misslyckas, och partiprogrammet behövs/behövs inte.*

3.3.1 Nya partier är bra för demokratin

Argumentet att nya partier är principiellt bra för demokratin och kan vitalisera densamma (Aftonbladet 060313, Dagens Nyheter 050405, Dagens Nyheter 050410, Göteborgs-Posten 040908, Göteborgs-Posten 050913) är ett argument som stödjer tesen att det är bra att nya partier bildas. Det diskuteras i samband med de tre partierna men sägs också generellt om alla nya partier. Anledningarna till att nya partier är bra menas vara flera. Framförallt så antas de ge väljare en möjlighet att komma till tals i nya frågor och visa sitt missnöje med de etablerade partierna (Falukuriren 040614, Göteborgs-Posten 040908), vilket är viktigt ur en demokratiaspekt. Nya partier kan också uppmuntra väljarna, enligt tidningarna uppfattade många Junilistan som en frisk fläkt i parlamentsvalet, som något nytt (Falukuriren 040614, Svenska Dagbladet 051016).

Dock råder ändå viss tveksamhet om så verkligen är fallet med de studerade partierna. Tidningarna argumenterar nämligen för att exempelvis Feministiskt initiativ bygger sin politik på frågor som redan tagits upp av andra partier, vilket diskuteras mer i samband med argumentet om att de politiska programmen inte be-

hövs. Nya partier symboliserar också engagemang och utmanar etablissemang, och det är bra, tycker Värmlands Folkblad (050822).

En invändning mot att de nya partierna är bra för demokratin är att det ändå inte får ske på bekostnad av stabilitet, helhetssyn och handlingskraft (Dagens Nyheter 050202, Göteborgs-Posten 040908, Göteborgs-Posten 051016), i enlighet med vad som också tagits upp tidigare. Den parlamentariska stabiliteten framhålls som viktigare. Likaså menar ju tidningarna att partierna och deras företrädare inte är trovärdiga vilket används som ett argument för att partierna kan skada politiken och skapa ett ökat politikerförakt. Sammanfattningsvis så kan det sägas att även om nya partier ses som positivt ur en demokratiförbättrande aspekt så är invändningarna också flera. Därför förlorar argumentet en del av sin styrka.

3.3.2 Partierna är dömda att misslyckas

Nästa argument handlar om att de nya partierna är dömda att misslyckas med att ta sig in i parlament eller riksdag, överleva eller påverka politiken. Är partierna dömda att misslyckas är det också tveksamt om partierna verkligen behövs, till exempel menar Värmlands Folkblad att enfrågepartier sällan lyckas förändra något (Värmlands Folkblad 050405) och är därför tämligen poänglösa. Argumentet skulle rent hypotetiskt kunna omformuleras som ett pro-argument, alltså att partierna *kan/kommer att lyckas*, men det görs inte på ett framträdande sätt, möjligen som en svag invändning. Därför ses inte det som ett huvudargument.

Argumentet diskuteras först och främst ofta genom att ta upp opinionsmätningar och handlar då om möjligheten att få tillräckligt med röster för att vinna mandat (se exempelvis Aftonbladet 050617, Falukuriren 040610, Göteborgs-Posten 050109, Göteborgs-Posten 051016) och huruvida partierna alls har någon chans att ta sig in i parlament eller riksdag, med början inför valet till EU-parlamentet 2004. Emellertid så gick det ju oväntat bra för Junilistan (Dagens Nyheter 040708, Falukuriren 040615). Hur partiernas chanser ser ut beror på senaste opinionsmätningen. Ofta döms de tre partierna ut som relativt chanslösa (Aftonbladet 041221, Falukuriren 040810, Dagens Nyheter 060224, Göteborgs-Posten 060122) även om partier klarat sig kvar i riksdagen förr. Ny Demokrati klarade sig dock inte (Värmlands Folkblad 050827). Någon tidning konstaterar ändå att det är först på valdagen det är möjligt att säga huruvida de nya partierna behövs, när väljarna sagt sitt. Därför är frågan också hur relevant det är att spekulera i de nya partiernas chanser så långt i förväg, särskilt med tanke på Junilistans tidigare framgångar.

Att partierna döms ut handlar också om att partierna är internt splittrade. Att Sjukvårdspartiet inte fått med sig alla sina regionala partier menar man visar på att de är så splittrade att de kommer att få svårt att överleva på nationell nivå (Dagens Nyheter 051126). I två fall, Junilistan och Feministiskt initiativ, diskuteras också varför de är splittrade. Partierna ses nämligen som odemokratiska vilket bland annat beror på att de försökt organisera sig på nya sätt (Aftonbladet 051207, Dagens Nyheter 051206, Göteborgs-Posten 050824, Svenska Dagbladet 050824, Värmlands Folkblad 051126). Junilistan saknar partiorganisation och Feministiskt initi-

ativ hade formulerat ett färdigt partiprogram innan årsmötet är två argument som används för att bevis hur odemokratiska partierna är (Dagens Nyheter 050825a, Dagens Nyheter 051206, Aftonbladet 050514). Partier utan interndemokrati blir splittrade och kan inte skapa en gemensam politisk plattform skriver Göteborgs-Posten (040806). Splittringen bidrar därmed till ett troligt misslyckande.

Partierna bedöms också vara dömda att misslyckas eftersom enfrågerörelser inte består. Exempelvis jämför Falukuriren (Falukuriren 040623) med Attac och att de försvunnit från den politiska diskussionen. Här dras också paralleller till Ny Demokrati (Aftonbladet 051017). Resonemanget i Göteborgs-posten (051016) lyder ”[p]aralleller med Ny demokrati är lätta att dra. Där var alla eniga om vad som var fel i samhället. I riksdagen räckte inte det. Partiet föll samman inför uppgiften att enas om hur allt som är fel skall rättas till.” Miljöpartiet är likväl ett exempel på ett parti som startat som enfrågeparti och lyckats etablera sig, så detta påstående stödjer inte argumentet fullt ut.

Avseende specifikt Feministiskt initiativ anses det också att de kommer misslyckas eftersom det inte går att bygga politik på kön (Dagens Nyheter 050825b). Aftonbladet konstaterar bara utan argument att Feministiskt initiativ är ett misslyckat projekt (Aftonbladet 051014). Kvinnor är inte en så homogen grupp att ett parti kan komma med alla lösningarna (Dagens Nyheter 050408, Falukuriren 050707, Värmlands Folkblad 050822) dessutom har kvinnor aldrig lyckats samarbeta rent historiskt, menar Dagens Nyheter (050825b). Risken att Feministiskt initiativ misslyckas är stor, och det kommer att döda frågan politiskt för en lång tid framöver skriver Göteborgs-Posten (040905).

Misslyckandet på sikt härrör också från det faktum att alla tre inte vill placera sig utefter höger-vänsterskalan. Det är meningslöst att försöka förändra denna dimension, för det går inte om man ska överleva. Politik handlar nämligen om höger och vänster, i alla fall många frågor, och det är en stark struktur. Det är positivt att försöka hitta nya skiljelinjer, men fungerar inte i praktiken (Aftonbladet 040905, Dagens Nyheter 040620, Falukuriren 040612, Göteborgs-Posten 050912, Göteborgs-Posten 050913, Göteborgs-Posten 051016, Svenska Dagbladet 040615, Svenska Dagbladet 040907) – det går inte att vara tvärpolitisk. Blockpolitiken är inte alls död, skriver Aftonbladet (Aftonbladet 051006), också EU-politik handlar ofta om höger-vänster skriver Göteborgs-Posten (040507). Värmlands Folkblad menar att eftersom klass spelar roll är det dåligt om vänster och höger försvinner ur politiken (Värmlands Folkblad 050822). Tidningen påpekar i och för sig att Miljöpartiet lyckats men kontrar sedan med att de också är det enda partiet (Värmlands Folkblad 050822). Huruvida Miljöpartiet verkligen står utanför denna dimension av politiken går att ifrågasätta, vilket också Göteborgs-Posten (050913) gör, eftersom Miljöpartiet samarbetar med Socialdemokraterna. Även här skulle det gå att dra paralleller till Ny Demokrati, som i och för sig samarbetade med det borgerliga blocket efter valet 1991, men innan dess förklarade sig vara oberoende (Bjurulf – Fryklund 1994 s. 51). Argument förekommer kring Junilistans framgångar att locka väljare från höger och vänster visar att det finns potential, vilket är en rimlig invändning. Ändå är åsikten att det går att frångå höger och vänster sällan förekommande.

3.3.3 Partiprogrammet behövs/behövs inte

Det sista huvudargumentet i gruppen är att partiernas partiprogram inte behövs. Argumentet förekommer också motsatt formulerat, *att det behövs*. Behövs inte politiken behövs inte heller partiet. Detta figurerar i samband med Feministiskt initiativ. Diskussionen tar bland annat avstamp i huruvida Feministiskt initiativs program bygger på en sann analys av verkligheten eller ej. Svenska Dagbladet (051003) och Dagens Nyheter (050410) anser i ena fallet att patriarkatet inte finns, i andra fallet att det politiska jämställdhetsarbetet är meningslöst, det handlar om privata attityder och förändras inte genom politik. Detta är en diskussion som kan kännas igen från den feministiska debatten. De som förespråkar Feministiskt initiativs frågor menar tvärtom att det verkligen finns könsorättvisor och på så sätt behövs denna typ av politik, många är frustrerade över bristen på jämställdhetspolitik (Aftonbladet 050405, Aftonbladet 060407, Falukuriren 060228, Dagens Nyheter 050408, Dagens Nyheter 060305, Värmlands Folkblad 050804, Värmlands Folkblad 050912). Värmlands Folkblad med flera tycker att även om problemet finns är lösningarna fel, eller att andra partier redan driver den typen av politik (Göteborgs-Posten 050410, Göteborgs-Posten 050918, Värmlands Folkblad 050804, Värmlands Folkblad 060324). Dessutom antyds att det vore bättre om Socialdemokraterna tog tag i frågorna, de måste visa handlingskraft, så de inte förlorar röster och eventuellt förlorar makten (Aftonbladet 041221, Aftonbladet 050405, Aftonbladet 051207, Värmlands Folkblad 050405, Värmlands Folkblad 050912).

Dagens Nyheter skriver att Feministiskt initiativ har en plats ”[s]å länge inte de traditionella partierna i landstinget eller någon sjukvårdsminister kan ändra på de strukturer som är ut och är in reproducerar denna orättvisa” (Dagens Nyheter 060305)

3.4 Sakpolitiken

Generellt så diskuteras inte de tre partiernas sakpolitiska åtgärder, mer än som diskuterats ovan att det då handlar om programmet i helhet. Undantagen är två, dels menas att *sakpolitiken inte ger önskade effekter*, dels att *sakpolitiken inte går att genomföra*.

3.4.1 Sakpolitiken ger inte önskade effekter

Det första argumentet handlar om Feministiskt initiativ, och här menas att förslaget om könskvotering kommer att leda till kvinnoförakt och göra kvinnor till offer. Svenska Dagbladet (050912) skriver att ”[s]jälvt har jag alltid misstrott tanken att kvotering av kvinnor till bolagsstyrelsernas sammanträdesrum, eller varvade

listor till politiska församlingar, är bra för jämställdheten. Misstanken att inte ha blivit värderad i första hand för sin kompetens hör till det mest förnedrande en kvinna kan råka ut för”. Enligt ledaren skulle alltså effekten bli något som utifrån Feministiskt initiativs sida måste ses som motsatsen mot vad som avsetts. Det diskuteras egentligen bara i Svenska Dagbladet och stöds inte av några uttryckta argument. Även om argumentet bara dyker upp i liten skala måste det tas upp.

3.4.2 Sakpolitiken går inte att genomföra

Dagens Nyheter (040620) kritiserar också Junilistans EU-politik. Tidningen menar att EU inte går att utveckla eller behålla ”ens som frihandelsområde utan överstatliga beslut om gemensamma regler” (Dagens Nyheter 040620) Det bygger alltså på ett resonemang om att Junilistan kan inte vara både positiva till EU och mot överstatligt beslutsfattande på samma gång. Man menar att EU kräver överstatliga beslut eftersom det krävs gemensamma regler för unionen. Junilistans politik är därmed ogenomförbar. Utifrån partiets program går det att argumentera mot detta, men hur läget var när ledaren skrevs är inte klart.

3.5 Finns det ett mönster?

När nu alla primära sätt att argumentera kring de nya partierna tagits upp så är det dags att diskutera huruvida det finns ett mönster. Svaret är kort sagt ja. För det första bemöts alla de nya partierna i huvudsak med samma argument. Detta märks dels för att de tre partierna nämns uttryckligen i samband med dem, men också genom att tidningarna gärna generaliserar kring alla nya partier. Argumenten används på ett principiellt sätt och ofta utan någon vidare väl underbyggd motivering. De argument som varit återkommande kring *alla* tre partierna är *de nya partierna kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet, de nya partierna utmanar de etablerade partierna, partierna tar inget helhetsansvar i politiken, de nya partierna är dömda att misslyckas och nya partier är principiellt bra för demokratin*. Det är dessutom dessa argument som tar absolut störst utrymme i debatten. Argumenten motiveras också på i stort sett samma sätt oavsett parti.

Junilistan och Feministiskt initiativ bemöts dessutom med argumentet att *partiernas företrädare är inte trovärdiga och partierna är extrema*. Uppfattningen som fåtts av materialet är dock att om Sjukvårdspartiet generellt fått mer uppmärksamhet skulle troligen dessa argument även ha riktats mot dem, men det går inte att fastslå utifrån materialet, det är bara en misstanke.

Förutom de argument som är gemensamma så förekommer två argument unikt för Feministiskt initiativ, *sakpolitiken ger inte önskade effekter och partiprogrammet behövs/behövs inte*. Därtill är det Junilistan tillförs också argumentet att *sakpolitiken går inte att genomföra som det är tänkt*.

För det andra är argumenten dessutom framförallt av det negativa slaget. Visst förekommer det argument som talar för partierna, men som nämnts ovan är de inte

vidare framstående, utan mest invändningar som det inte tas någon större hänsyn till. Det lilla av diskussionen som talar om det positiva värdet med nya partier är mycket reserverad. Nya partier är bara bra så länge de inte stör den etablerade ordningen.

En viktig del av denna ordning anses fortfarande vara högervänsterdimensionen i politiken, trots att många nya partier som försökt hitta andra skiljelinjer och dimensioner i politiken i vissa fall lyckats. Huruvida dessa partier verkligen är fria från gamla strukturer kan i och för sig diskuteras (Müller-Rommel 1990). Det som i synnerhet är tydligt när de nya partierna diskuteras är hur återkommande de gemensamma argumenten är. Detta till och med för ett parti som Sjukvårdspartiet som förekommer i en liten utsträckning i materialet. Två argument förekommer som sagt enbart i samband med Feministiskt initiativ och de rör båda i någon mån deras politik. Detta har förmodligen att göra med att partiet driver en kontroversiellare politik än både Junilistan och Sjukvårdspartiet. Att ett försök att driva en politik baserad på kön väcker kraftiga reaktioner är inget nytt (detta diskuteras bland annat i Eduards 2002). Det är troligen allra svårast att angripa ett parti som säger att de vill förbättra sjukvården, för i stort sett alla vill ha en bra sjukvård. Kritiken där går framförallt att rikta mot finansieringen, och så görs också i det fallet, vilket går in under argumentet som rör bristen på helhetsansvar.

En intressant sak är att ett argument kan användas både som ett argument för och emot de nya partierna. Huvudexemplet är då att partierna utmanar de etablerade partierna. Beroende på vad som anses om det nya partiet och dess syfte i relation till etablerade partier och regering så kan det vara både bra och dåligt.

Även om argumenten som förekommer kan formuleras lite olika från gång till gång så är det alltså en ständig återupprepning. Ett större material hade kanske bättre kunnat täcka in sakfrågedebatten. Ledarna tenderar att ägna mer tid åt vad företrädarna i partiet ägnar sig åt än vad de faktiskt vill göra. Den förenklade diskussionen kan kanske delvis ses som ett resultat av massmedielogiken, där skeenden förenklas för att göras åskådliga och där berättelser dramatiseras för att göras mer intressanta. Det journalistiska skrivsättet uppmuntrar en hårdare gallring där färre argument får plats och där publiken blir mer beroende av det urval journalisten gjort (Petersson – Carlberg 1990 s. 94ff.).

4 Argumenten kontra Hirschman

I detta kapitel ska de tio huvudargumenten som var underrubriker i föregående kapitel diskuteras utifrån de sex punkter som sattes upp i kapitel 2.1. Sju av argumenten är enbart contraargument mot tesen att det är bra att de nya partierna har bildats, ett argument är ett pro-argument. Ett argument (partiprogrammet behövs/behövs inte) formuleras nu både som pro- och contraargument och de kommer därför att behandlas separat, det vill säga argumentet är egentligen två. Ett argument används både som pro- och contraargument med samma formulering i båda fallen, men prövas också de separat. Sammanlagt finns nu alltså 12 argument att pröva.

De reaktionära argumenten är 1) *de nya partierna kan orsaka parlamentarisk instabilitet och ineffektivitet*, 2) *de nya partierna utmanar de etablerade partierna*, 3) *partiernas företrädare är inte trovärdiga*, 4) *partierna är extrema* 5) *partierna tar inget helhetsansvar i politiken* 6) *de nya partierna är dömda att misslyckas* 7) *partiprogrammet behövs inte* 8) *sakpolitiken ger inte önskade effekter* 9) *sakpolitiken går inte att genomföra som det är tänkt*

De progressiva argumenten är 10) *de nya partierna utmanar de etablerade partierna* 11) *nya partier är principiellt bra för demokratin* 12) *partiprogrammet behövs*

Argumenten kommer att diskuteras i relation till Hirschman i tur och ordning. Som stöd kommer förutom tidningarnas egna argument de mål partier kan sägas ha som diskuterades i kapitel 2.1.1 användas.

4.1 Argumenten mot de nya partierna

Det första argumentet handlar om parlamentarisk instabilitet. Tidningarna själva baserar motargumentet på att demokrati kräver stabilitet. Nya partier gör alltså demokratin ineffektiv, förutsatt att de får tillräckligt många röster för att komma in i riksdagen eller påverka andra partiers resultat nämnvärt. Ineffektivitet är en bieffekt till partiernas egentliga syften, eller möjligen en motsatt effekt. Det är oklart om nya partiers syfte kan sägas vara att förbättra den parlamentariska stabiliteten. Utifrån Sjöbloms uppsatta mål så är det tänkbart att ett argument som går ut på att de nya partierna försvårar samarbete och möjlighet att fatta beslut troligen motverkar målen om parlamentariskt inflytande och programförverkligande. Det går emellertid inte att säga på förhand, en instabil situation kan också ge mindre partier mer inflytande. Det är möjligen i tvärtom-kategorin som argumentet hör hemma. Eller menar tidningarna att parlamentarismen nu är stabil och den-

na äventyras med en massa småpartier? För att veta säkert var argumentet hör hemma hade det krävts en bättre underbyggd argumentation.

Att de nya partierna utmanar de etablerade partierna på ett negativt sätt, alltså kan ta röster från närliggande partier, är utifrån Sjöblom ett argument i tvärtomkategorin. Partierna motverkar sitt syfte, ett av målen för ett parti var ju att maximera sitt parlamentariska inflytande. Det är tydligt hur målet kommer i konflikt med målet om röstmaximerande. Argumentet handlar om att exempelvis Feministiskt initiativ kan ta tillräckligt många röster från de närliggande partierna, utan att själva komma in. Då skulle de borgerliga partierna i stället få majoritet och kommer troligen inte att samarbeta med partiet. Feministiskt initiativ skulle därmed ha motverkat sitt syfte. Tidningarna argumenterar också för att de nya partiernas politik förs fram av andra partier, och framförallt då närliggande partier. Det handlar då även om att om de nya partierna stjälar röster från närliggande partier så att även de förlorar sitt inflytande, motverkar detta därtill det övergripande målet om programrealisering.

Det tredje argumentet mot nya partier är att företrädarna inte är trovärdiga. Argumentet är ganska osakligt underbyggt. Risken, menar någon tidning, är att företrädarnas beteende leder till ökat politikerförakt, vilket är en effekt som inte är direkt kopplad till partiets mål. Argumentet handlar inte om tvärtom, eftersom syftet med de nya partierna inte uttryckligen är att öka förtroendet för politiker. Däremot är det tänkbart att säga att argumentet handlar om att även om nya partier kan vara bra för demokratin så äventyras politikerförtroendet. Vad som aldrig diskuteras är hur mycket detta gäller de nya kontra de gamla partierna. Med tvekan kanske argumentet kan föras in i äventyrlighetskategorin.

Vad tidningarna egentligen menar att resultatet blir av det fjärde argumentet, att partierna är extrema, är oklart. Bara i fallet Feministiskt initiativ dras argumentet till sin spets, där menas ju att partiets ideologi är så extrem att den kommer att leda till kvinnoförakt. Argumentet kan i detta fall hänföras till tvärtomtesen. I övrigt handlar det ganska svaga argumentet snarare underförstått om att partierna inte är trovärdiga, i likhet med det tredje argumentet, men tidningarna tar aldrig ställning till varför det är ett problem och vad konsekvenserna blir. Bristen på trovärdighet är inte tillräckligt i sig. Därför är denna generella variant av argumentet svår att kategorisera.

Ett annat återkommande argument mot de nya partierna är att de inte tar ett helhetsansvar för politiken utan bara driver enskilda frågor. Effekten verkar man mena blir att politiska beslut inte längre kommer att bygga på någon djupare samhällsanalys och att politiken förlamas när särintressen får styra. Partierna kritiserar upprepat på basis av detta, men tidningarna utvecklar mycket vagt vari problemet egentligen ligger. Därför är det svårt att veta vilken av Hirschmans kategorier som stämmer bäst, och valet står mellan tvärtom eller äventyrlighet. Menar man att enfrågepartier *alltid* leder till en försämring av politiken så handlar det om tvärtom, men så verkar inte vara fallet. Snarare verkar det i så fall bygga på att de etablerade politiska partierna och den politik som förs *idag* präglas av just det som de nya partierna saknar, och i så fall äventyras detta i och med uppkomsten av nya partier. Därför passar ändå kategorin äventyrlighet bäst.

Tidningarna ägnar också mycket tid till att spekulera i om de nya partierna alls har någon chans, även efter Junilistans överraskande framgångar i EU-parlamentsvalet. Man menar vanligen att partierna är chanslösa utifrån opinionsmätningar. Men eftersom det finns flera exempel på att nya partier i själva verket har chans att nå valframgångar så håller ju inte argumentet överhuvudtaget. Det blir således inte möjligt att hävda att nya partier aldrig lyckas. Därför är argumentet mycket svagt och handlar på sätt och vis om en dispyt över empiriska fakta – hur många som faktiskt kommer att rösta på partiet X. Denna typ av argument går inte att klassificera med hjälp av Hirschman enligt Dollery och Crase (2003). Tidningarna säger också att enfrågerörelser inte består i allmänhet och att partierna inte kan lyckas för de är internt splittrade, i enlighet med Sjöblom. Då passar argumentet bra in i meningslöshetskategorin, liksom när man säger att det *inte går* att ställa sig utanför höger-vänsterskalan, som ses som en grundläggande politisk struktur. Dessutom användes argumentet specifikt i Feministiskt initiativs fall på ett sätt som passar in i meningslöshetskategorin. Där menades ju att det inte går att göra politik av kön och därför kan partiet aldrig lyckas.

Feministiskt initiativ kritiserades också utifrån att deras politiska program i stort var onödigt. De som använde argumentet ansåg att programmet byggde på en felaktig analys av världen, de orättvisor partiet vill bekämpa finns inte, eller går inte att förändra med politiska medel. I de fall tidningarna accepterar omvärldsanalysen men fortfarande argumenterar mot partiet handlar det om att andra partier redan driver dessa frågor eller att det måste göras på ett annat sätt. Politiken kommer inte att förändra något. Argumentet tillhör bäst meningslöshetskategorin.

Sakpolitiken kommer inte alls att leda till de avsedda effekterna är ett argument mot Feministiskt initiativ, mer specifikt att könskvotering leder till kvinnoförakt. Partiet vill bland annat kvotera in underrepresenterat kön i börsnoterade styrelser (Feministiskt initiativ – Vår politik). De vill också driva en politik som leder till att kvinnor inte diskrimineras på grund av sitt kön och kvinnoförakt måste ses som raka motsatsen. Argumentet kan alltså placeras in i kategorin tvärtom.

Nästa argument var specifikt för Junilistan – argumentet går kortfattat ut på att deras politik inte går att genomföra. Argumentet kan föras in i kategorin meningslöshet.

4.2 Argumenten för de nya partierna

Nu kan vi återvända till argumentet om att nya partier utmanar de etablerade partierna – fast den här gången användes det som ett pro-argument i och med att de ansågs kunna fälla de närliggande partierna. Tidningarna menar att de nya partierna bidrar till att deras troliga samarbetspartners förlorar inflytande, och därmed motverkar de målen om programrealisering och parlamentariskt inflytande. Ändå är detta positivt. Argumentet används ju nämligen på detta sätt när det avser de partier som antas ligga närmast det politiska block skribenten *inte* vill ska gå segrande ur valet. Föredras en borgerlig regering bemöts partierna mer åt vänster med

detta argument och tvärtom. Argumentet passar väl in i kategorin omvänd tvärtom.

Nästa positiva argument är att nya partier principiellt är bra för demokratin. Vid en första anblick är det tänkbart att argumentet hör hemma i omvänd äventyrlighet eller omvänd tvärtom. Tolkningen är ändå att det är just som ett argument *för* partierna, inte mot, som det använts - annars hade äventyrlighetstesens i sin reaktionära form kunnat passa. Det sägs aldrig rakt ut att nya partier måste bildas för att inte äventyra demokratin. Inte heller diskuteras uttryckligen om nya partier är ett nödvändigt ont som inte går att stoppa. Däremot så sägs det att nya partier har inte så goda värden att det inte gör någonting om deras existens leder till negativa effekter. Det är tydligt att nya partier bara är välkomna under vissa förutsättningar. Om en kategori ska väljas så är det ändå med viss tveksamhet omvänd äventyrlighet. Tidningarna menar att nya partier kan fånga upp nya åsikter, där de gamla partierna misslyckats. På sikt kan det tänkas att man menar att om inte väljarna får ge uttryck för dessa så äventyras demokratin. För att göra en säkrare klassificering hade det krävts en bättre utvecklad argumentation från tidningarnas sida kring vilka värden som är viktigast.

Det sista argumentet handlade om att den nya politiken behövs, och därför är det bra att nya partier bildas. Premissen måste vara en uppfattning om att denna politik också verkligen kan förbättra det som avsetts, i motsats till när argumentet var ett contraargument. Samtidigt är invändningen ofta att etablerade partier hellre ska visa handlingskraft och initiativförmåga, politiken är alltså bra men det är bättre om de existerande partierna gör politiken till sin. Därför är det ett svagt argument i favör för de nya partierna, eller i detta fall, Feministiskt initiativ. Troligen menas det att de negativa sakerna som kommer med nya partier är större än de positiva. Vad ställningstagandet egentligen går ut på är oklart eftersom förespråkarna är så reserverade. Därför kategoriseras argumentet inte.

4.3 Visst stöd för Hirschman?

Argumenten i relation till Hirschman ser alltså sammanfattningsvis ut såhär:

1. instabilitet, ineffektivitet – Äventyrlig? Tvärtom?
2. utmanar etablerade partier (negativt) – Tvärtom
3. ej trovärdiga - politikerförakt – Äventyrlig?
4. extrema partier - ? (I fallet Feministiskt initiativ – Tvärtom)
5. inget helhetsansvar – Äventyrlig
6. dömt att misslyckas – Meningslöshet
7. politiken som helhet behövs inte, förändrar ingenting – Meningslöshet
8. sakpolitiken ger inte önskade effekter – Tvärtom
9. sakpolitiken är omöjlig – Meningslöshet
10. utmanar etablerade partier – positivt – Omvänd tvärtom
11. bra för demokratin – Omvänd äventyrlighet?
12. politiken som helhet behövs - ?

En annan intressant fråga är hur argumenten förhåller sig till varandra. Hirschman menar ju att tvärtom- och meningslöshetsargumenten inte är logiskt förenliga men ändå förekommer i praktiken tillsammans. Så är till viss del fallet även i diskussionen om nya politiska partier. Bland annat så bedöms partierna slentrianmässigt som chanslösa, men ses ändå som potentiella utmanare. I fallet med partierna behöver inte det vara en motsägelse. Argumenten i meningslöshets-kategorin i detta material handlar framförallt om partierna på lång sikt. De kan inte lyckas på längre sikt, medan utmanandet framförallt är kortsiktigt och handlar om nästa val. Ett exempel är när Göteborgs-Posten (051016) konstaterar att Junilistan i senaste opinionsmätningarna visat sig ha chans att komma in i riksdagen och "[d]ärmed skärps kraven på att partiet bekänner politisk färg. Man kan tycka illa om blockpolitiken, men den är ett faktum" - det går inte att stå utanför den, men det är framtiden som verkar avses. Senare i samma artikel utmanar partiet nämligen ändå eftersom "Junilistan tar i stället röster från båda blocken" (Göteborgs-Posten 051016).

Slutsatsen är att prövningen ger delvis stöd för Hirschmans reaktionsteori. De flesta argumenten går att föra in i någon av de sex kategorierna. I de fall där det är svårt att ge ett svar handlar det först och främst om tidningarnas otydlighet. I stället för att motivera sina argument så verkar skribenterna slänga sig med dem på ett ganska reflexmässigt vis. Det gör att det vid en närläsning är oklart vad som egentligen avses vara skälet till att argumentet förs fram. Resultatet blir att i några fall är det osäkert i vilken kategori hör hemma, och i några fall går det inte ens att säkert säga att argumentet verkligen passar in i Hirschmans teori. Dessa argument är som sagt dåligt utvecklade, varför det inte med säkerhet går att säga att det är teorin som brister. Argumenten är dessutom framförallt argument *mot* de nya partierna. Ur en teoriprovande synpunkt hade det varit mer intressant med ett material där pro- och contraargument var mer jämt fördelade. Ett ytterligare skäl till varför Hirschmans reaktionsteori inte skall förkastas är att teorin ursprungligen handlar om konkreta reformförslag, inte partier eller rörelser i stort. Därför är det snarare intressant att teorin ändå relativt väl stämmer överens med de funna argumenten.

5 Avslutning

Frågeställningarna som uppsatsen utgått ifrån har dels varit om det finns ett mönster i argumentationen kring nya partier, dels om denna argumentation stämmer överens med Hirschmans reaktionsteori där alla argument hör hemma i någon av de tre teserna tvärtom, meningslöshet och äventyrlighet. Svaret på frågan om det fanns ett mönster i reaktionerna var ja och har diskuterats tidigare i uppsatsen. Somliga argument används om alla de nya partier som studerats. Dessutom bemöts alla tre partierna på ett ganska negativt sätt, även om vissa partier granskas hårdare. Sjukvårdspartiet får mindre utrymme än de båda andra partierna, men avfärdas likväl. Med viss tveksamhet stämde detta mönster till viss del även in på Hirschmans reaktionsteori. Prövningen har dock inneburit en hel del svårigheter på grund av en dåligt underbyggd argumentation där bevisföringen många gånger saknat struktur.

Även om alla argument inte passar perfekt i någon av teserna så är styrkan med att använda Hirschmans tre teser enkelheten. Med stöd av teserna blir det möjligt att hitta mönster i en till synes komplex diskussion. Den visar att debatten och det sätt på vilket de återkommande argumenten läggs fram verkar vara automatiskt och utan någon större eftertanke. Samma argument återkommer gång på gång oavsett parti. Uppenbarligen lyckas partierna utmana etablissemangen eftersom så mycket kraft läggs på att visa att nya partier inte är trovärdiga eller hör hemma bland de etablerade partierna. Det som partierna verkligen vill åstadkomma är ingenting som tidningarna verkar vilja beröra, i stället avfärdas partierna och deras idéer. Nya partier har ett värde när de leder till diskussion om hur politiken ska se ut och vad den ska *inhålla*, och när medborgare får komma till tals, skriver tidningarna. Samtidigt vill inte tidningarna i sina ledare ta upp denna diskussion utan ägnar sig hellre kring fenomenet med *de nya partierna i sig*, vilket är synd.

En vidare fråga och en annan uppsats, som är mycket intressant är också hur denna typ av bemötande skiljer sig åt från de etablerade partierna. Tas större hänsyn till etablerade partiers idémässiga innehåll? Vilka argument slutar tidningarna med tiden att använda mot ett parti, och när? Ett argument om bristande helhetsansvar är förmodligen inte något som de stora partierna tillbakavisas med i lika hög grad. Miljöpartiet och Kristdemokraterna är två exempel på nyare partier som lyckats etablera sig. Bemöttes de på samma sätt när det begav sig och när började de bemötas på samma sätt som de etablerade partierna?

6 Referenser

Litteratur

- Aarnivara, Sara – Johansson, Alexandra, 2005. "Kön, politik och makt. Den diskursiva kampen om tolkningsföreträde: empiriskt exempel Feministiskt initiativ". C-uppsats i Statsvetenskap, Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys. Det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus förlag.
- Bergström, Göran – Boréus, Christina, 2000. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bergström, Göran – Boréus, Christina, 2005. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bjurulf, Bo – Fryklund, Björn, 1994. *Det politiska missnöjets Sverige. Statsvetare och sociologer ser på valet 1991*. Lund: Lund University Press.
- Björnsson, Gunnar – Kihlbom, Ulrik – Tersman, Folke – Ullholm, Anders, 1994. *Argumentationsanalys*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Dollery, Brian – Crase, Lin, 2003. "Rhetorical Patterns in the Australian Debate over War with Iraq", *Prometheus* Vol. 21 No. 3, s. 355-363.
- Eduards, Maud, 2002. *Förbjuden handling. Om kvinnors organisering och feministisk teori*. Malmö: Liber.
- Erlingsson, Gissur Ó, 2005. *Varför bildas nya partier? Om kollektivt handlande och partientreprenörer*. Lund: Department of Political Science, Lund University.
- Hedlund, Maria, 2001. "'Tobin or not Tobin': En prövning av Albert O. Hirschmans reaktionsteori: Fallet Attac på ledarsidorna i fem svenska dagstidningar våren 2001", *Statsvetenskaplig tidskrift* 104 (3), s. 259-288.
- Hirschman, Albert O., 1996. *Den reaktionära retoriken. Konsten att argumentera mot alla samhällsförändringar*. Stockholm: Ordfronts förlag.
- Håkansson, Anders, 2005. "Vad styr partiers agerande?", s. 61-106 i Erlingsson, Gissur Ó m.fl. (red.) *Politiska partier*. Lund: Studentlitteratur.
- Koopmans, Ruud, 2004. "Movements and media: Selection processes and evolutionary dynamics in the public sphere", *Theory and Society* Vol. 33 No. 3-4, s. 367-391.
- Lagerkvist, Patrik – Lindman, Robert, 2005. "EU-fientliga direktörer och rabiata feminister? En analys av Aftonbladets och Expressens rapportering om Junilistan och Feministiskt initiativ". C-uppsats i sociologi, Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
- Mellander, Anna, 2005. "F! – Hur media framställde en politisk nykomling". C-uppsats i Statsvetenskap, Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

- Müller-Rommel, Ferdinand, 1990. "New Political Movements and 'New Politics' Parties", s. 209-230 i Dalton, Russel J. – Kuechler, Manfred (red.) *Challenging the Political Order. New Social and Political Movements in Western Democracies*. Cambridge: Polity Press.
- Nord, Lars, 1997. *Spelet om opinionen. Möten mellan maktbärande, medier och medborgare*. Lund: Studentlitteratur.
- Nord, Lars – Strömbäck, Jesper, 2003. *Valfeber och nyhetsfrossa – politisk kommunikation i valrörelsen 2002*. Stockholm: Sellin & Partner.
- Petersson, Olof – Carlberg, Ingrid, 1990. *Makten över tanken. En bok om det svenska massmediesamhället*. Stockholm: Carlsson.
- Sjöblom, Gunnar, 1968. "Party Strategies in a Multiparty System". Lund: Studentlitteratur.
- Sjölin, Mats, 1994. "Massmedier och opinionsbildning", s. 150-186 i Sannerstedt, Anders – Jerneck, Magnus (red.) *Den moderna demokratins problem*. Lund: Studentlitteratur.

Tidningsartiklar

- Aftonbladet*, 040311, "EU tur och retur", ledare.
- Aftonbladet*, 040608, "Räknefel", ledare.
- Aftonbladet*, 040722, "Högerproblem", ledare.
- Aftonbladet*, 040905, "5 september 2004.", ledare.
- Aftonbladet*, 041221, "Efterlyses: Radikal feministisk politik", ledare.
- Aftonbladet*, 050405, "Anta utmaningen", ledare.
- Aftonbladet*, 050514, "Vad är en röd ros värd nu för tiden?", ledare av Mats Engström.
- Aftonbladet*, 050617, "Soffan större hot än högern. SCB-mätningen innebär både hot och möjligheter för regeringen.", ledare.
- Aftonbladet*, 050910, "Röd vs blå", ledare.
- Aftonbladet*, 051004, "Sverige har fått ett mentometerparti", ledare.
- Aftonbladet*, 051006, "Höger och vänster sitter djupt hos oss", ledare av Åsa Petersen.
- Aftonbladet*, 051014, "Kriget mot feminismen", ledare.
- Aftonbladet*, 051017, "Väljaren förlorar", ledare.
- Aftonbladet*, 051021, "Ett folkets parti lett av miljonärer", ledare av Lena Askling.
- Aftonbladet*, 051207, "Nils skaffar gräsrötter", ledare.
- Aftonbladet*, 051209, "Sjabblet kan sänka hela trängselskatten", ledare av Ingvar Persson.
- Aftonbladet*, 060313, "Demokratin är kärnfrisk - Partier växer som svampar ur jorden", ledare.
- Aftonbladet*, 060407, "Vad håller vi på med?", ledare av Nisha Besara.
- Dagens Nyheter*, 030105, "Störst är inte alltid bäst", ledare.
- Dagens Nyheter*, 040523, "Debatten kan börja", ledare.
- Dagens Nyheter*, 040620, "Nyhetsvärdet som det enda sanna värdet", ledare av Niklas Ekdahl.
- Dagens Nyheter*, 040708, "Varning för lavin", ledare av Peter Wolodarski.
- Dagens Nyheter*, 040907, "Dags att stoppa missbruket", ledare.

Dagens Nyheter, 050405, ”Mot världsrekordet i jämställdhet”, ledare.

Dagens Nyheter, 050408, ”Feminismen är död - leve feminismen. Hanne Kjöllner: Som om patriarkatet inte fanns”, ledare av Hanne Kjöllner.

Dagens Nyheter, 050410, ”I teorin har du aldrig haft det så bra”, ledare av Niklas Ekdahl.

Dagens Nyheter, 050502, ”Trångt i mitten ilsket på kanten”, ledare.

Dagens Nyheter, 050825a, ”Politik är politik – nätverk bara rubrik”, ledare.

Dagens Nyheter, 050825b, ”Lästips. Dömt att misslyckas”, ledare av Barbro Hedvall.

Dagens Nyheter, 051004, ”Enkelt blir svårt för Junilistan”, ledare av Johannes Åman.

Dagens Nyheter 051014, ”Niklas Ekdahl: En mindre i spiktunnan.”, ledare av Niklas Ekdahl.

Dagens Nyheter, 051203, ”Sjukvårdsparti satsar på riksdagen”, artikel av Mikael Bondesson.

Dagens Nyheter, 051206, ”Henrik Berggren: Underskott var ordet”, ledare av Henrik Berggren.

Dagens Nyheter, 060224, ”Rysare i fyrfärg”, ledare av Niklas Ekdahl.

Dagens Nyheter, 060305, ”Hanne Kjöllner: Var finns ansvaret?”, ledare av Hanne Kjöllner.

Falukuriren, 040610, ”Junilistan chanslös”, ledare.

Falukuriren, 040612, ”Junilistan blir riksdagsparti?”, ledare.

Falukuriren, 040614, ”Junilistans triumf”, ledare.

Falukuriren, 040615, ”Efter valchocken”, ledare av George Jean Nathan.

Falukuriren, 040623, ”Nya partier på väg?”, ledare.

Falukuriren, 040710, ”Junilistan till riksdagen?”, ledare.

Falukuriren, 040810, ”Feministparti på gång”, ledare.

Falukuriren, 050215, ”Kräftgång för vänsterpartiet”, ledare.

Falukuriren, 050707, ”Fi kan leva länge på 70-talsnostalgin”, ledare av Stina Morian.

Falukuriren, 050805, ”Landsbygds-populism”, ledare.

Falukuriren, 050910, ”Fi blir inte av med vänsterstämpeln”, ledare.

Falukuriren, 051015, ”Stärkande avhopp”, ledare av Hans Lindquist.

Falukuriren, 051017, ”Små partier kan få stor makt”, ledare.

Falukuriren, 060224, ”Fi ett faktum”, ledare.

Falukuriren, 060228, ”Varför plädera för manshatare?”, ledare av Karin Rosencrantz Bergdahl.

Göteborgs-Posten, 040507, ”Obehövligen nischpartier”, ledare av Anders Wettergren.

Göteborgs-Posten, 040619, ”Väljarna har uppenbarligen humor”, ledare av Gabriel Byström.

Göteborgs-Posten, 040806, ”Generaler utan armé”, ledare av Anders Wettergren.

Göteborgs-Posten, 040905, ”Alla feminister är inte lika - Tio år gamla tongångar går igen. Och sångarna är desamma. Menar vänsterfeministerna allvar med partipratet denna gång?”, ledare.

Göteborgs-Posten, 040908, "Förnuftig reträtt av junilistan - Men Nils Lundgrens bluffpoker bör användas till något bra när vi de närmaste åren utreder vår författning."

Göteborgs-Posten, 050109, "Partiledare Nils Lundgren förefaller nöjd och belåten.", ledare.

Göteborgs-Posten, 050410, "Har du snopp så har du fel", ledare av Peter Hjärne.

Göteborgs-Posten, 050824, "För få åsikter i Fi", ledare.

Göteborgs-Posten, 050908, "Nu duger inte medierna för Fi", ledare av Fredrik Tenfält.

Göteborgs-Posten, 050912, "Fi ställer upp på vänsterkanten", ledare av Anders Kilner.

Göteborgs-Posten, 050913, "Kris är också möjligheter", ledare.

Göteborgs-Posten, 050918, "Fi vale!", ledare av Peter Hjärne.

Göteborgs-Posten, 051016, "Vad innebär tvärpolitiskt?", ledare.

Göteborgs-Posten, 051018, "Välj bort sidospåren", ledare av Anders Kilner.

Göteborgs-Posten, 060122, "Upplagt för tuff offensiv", ledare.

Svenska Dagbladet, 040615, "Torka tårarna och sätt segel", ledare.

Svenska Dagbladet, 040907, "Att smälla andra på fingrarna är inget program", ledare av Per Ericson.

Svenska Dagbladet, 050819, "Hopp om en lyckad höstsäsong", ledare.

Svenska Dagbladet, 050824, "Ebba går, Gudrun stannar", ledare av Maria Abrahamsson.

Svenska Dagbladet, 050912, "När feministiskt...", ledare av Maria Abrahamsson.

Svenska Dagbladet, 050914, "Värre lär det bli framöver", ledare.

Svenska Dagbladet, 051003, "Vem är feminist idag?", ledare av Maria Abrahamsson.

Svenska Dagbladet, 051004, "Räddningen för s?", ledare av Per Ericson.

Svenska Dagbladet, 051014, "Tiina Rosenberg | Debatt är inte konspiration", ledare av PJ Anders Lindner.

Svenska Dagbladet, 051016, "Ge tydliga besked om...", ledare.

Svenska Dagbladet, 060302, "Vi står pall när det blåser", ledare.

Värmlands Folkblad, 050405, "Fi - till vilken nytta?", ledare av Peter Franke.

Värmlands Folkblad, 050804, "Siktet inställt på riksdagen" ledare av Kenneth Jonsgården .

Värmlands Folkblad, 050822, "Enfrågepartier på gång", ledare av Jenny Lindblad

Värmlands Folkblad, 050827, "Partier i snålblåst", ledare av Kenneth Jonsgården.

Värmlands Folkblad, 050912, "Schymans revansch", ledare av Peter Franke.

Värmlands Folkblad, 051004, "Varken röd eller blå", ledare av Peter Franke.

Värmlands Folkblad, 051126, "Nils enmansshow", ledare av Peter Franke.

Värmlands Folkblad, 051206, "Uttänjd sanning", ledare av Peter Franke.

Värmlands Folkblad, 060324, "En statlig lönepolis är inte rätt väg", ledare.

Elektroniska källor

Falukurirens arkiv - <http://arkiv.falukuriren.se>

Feministiskt initiativ hemsida, pressmeddelande 050909,
http://www.feministisktinitiativ.se/downloads/common/beslut_om_partibildning.pdf, sökning 060502

Feministiskt initiativ hemsida, pressmeddelande 040404,
http://www.feministisktinitiativ.se/downloads/media/pressmeddelande_1.pdf, sökning 060502

Feministiskt initiativ hemsida, "Frågor och svar",
<http://www.feministisktinitiativ.se/faq.php>, sökning 060502

Feministiskt initiativ hemsida, "Politik",
<http://www.feministisktinitiativ.se/politik.php>, sökning 060502

Junilistans hemsida, "Vår politik", <http://www.junilistan.nu/politik.asp>, sökning 060502

Junilistans hemsida, pressmeddelande 051003,
<http://www.junilistan.nu/view.asp?id=577>, sökning 060502

Mediearkivet, <http://www.retriever-info.com>

PressText, <http://www.presstext.se>

Sjukvårdspartiets hemsida, "Vilka vi är",
http://www.sjukvardspartiet.org/?page_id=63, sökning 060502

Sjukvårdspartiets hemsida, Partiprogram,
http://www.sjukvardspartiet.org/?page_id=6, sökning 060502

Sjukvårdspartiets hemsida, Sjukvårdspartiet vill till riksdagen,
<http://www.sjukvardspartiet.org/?p=14>, sökning 060502

Värmlands Folkblads hemsida, arkivet – <http://www.vf.se/vf/docs/sok.asp>